

CPT, tots ells per via sàvia: *Sacrifici*, pres del llatí *sacrificium* 'acció de consagrar als déus', 'acció de consagrar-li una víctima', 'de sacrificar-la'; en català des de molt antic s'usà amb referència a la missa [S. XIII]: les conquestes del territori sarraí, són per Déu per «que l seu sant *sacrifici* hic sia feyt», Desclot (§ 49); en una forma mig-popular *sacrifi(s)* el veiem designant cada missa ofertòria en un doc. de la Conca de Tremp, de 1242: «ha perdut l'ecclésia dez Pui e la de Fonç 300 *sacrifis* --- e mil almones e pus, remanides a donar [que no han estat dotades], tot per colpa de R. de Monçor» (PPujol, *DocVgÜrg*, 8 43), això fa comprendre com *sacrifici* degué arribar a designar una bossa on es dipositaven almoines per al culte, com ho veiem en la Q de Reixac (167.17), on tradueix *aumosniere* del model francès.

Altament *sacrifici* es troba amb la seva forma i significat semblants als moderns en Llull (*Blanquerna* II, 214, 23), i ja en prou textos dels Ss. XIV-XV (*Dicc de Rims* de JMarc; JnEsteve, en *DAG*; cites del llibre de Sèneca, d'Alb. de Bret. d'un doc ross. de 1424 etc en *InvLC* «Fills de Levi, / príncep rabí, / mal doctri-nats, / no castigats, / les grasses reses / que eren trameses / ells les menjaven. / (les) flagues posaven / als *sacrificis*», JRoig (*Spill*, 13275). «Després del *Sacrifici* L'ofrena fou humil, tal com als déus agrada / quan la presenta l'hom amb esperit fervent: / dels rie-rols vermells, bavors de sang vessada / com un per-fum d'encens muntaven blanament / ---», Alomar (*La Columna de Foc*).

Sacrificar [3.ª quart S. XIV], ll. *sacrificare*: «hòstia ab que poguessen *sacrificar*», *Crón* del Cerimoniós (10) *Sacrificador Sacrificant*

Sacrileg [*sacrileges*, Bna. S. XIV, *DAG*], ll. *sacrilegus*, pròpiament 'lladre d'objectes sagrats', format amb *legere* 'replegar': «---Aquelles flors del mal em responien ---, folles del *sacrileg* desig: ---Toca'ns...!», *Coromines* (*Presons Imag* XII, O C., 881b5); *sacrilegi* [-sleig, Bna 1370, *DAG*], ll. *sacrilegium*

Sacerdot [fi S. XIV], ll. *sacerdos*, -otis, format amb el ll *sacer* 'sagrat' i l'arrel indoeur. dhō/dhē- 'fer': «com lo olocaust serà scorxat --- los budells e los peus seran be lavats en aygua e posarà açò lo *sacerdot* en olocaust», cita del ms 2 de la B N P en el *DBal*, s v. *frexura*; «los *sacerdots* de les ydoles» en el *Boeci* de Genebreda (409); «null temps vingué pollutuó al *sacerdot* a 1412, en la Disputa de J. de Santa Fe, a. 1412, en la Seu de Roda (Villanueva, *Vt Lit* xv, 350 23), Jesús en el Temple «los billonés / falsos banqués, / *sacerdots* ells, / ab certs cordells / començà a batre», JRoig (*Spill*, 13390), també en Alb. de Bret. i Scrivà (*InvLC*)

Sacerdotal [Llull, *Blanquerna*, edició NCI III, 164 27]; «collació de loc *sacerdotal*», doc. ross de 1318 (*InvLC*), *sacerdotalment* S xv, en el *Gènesi* de G. Serra [*DAG*] *Sacerdoti*, ll. *sacerdotium* *Sacerdotista* [S. XVI, *DAG*]; com és comú en aquests fem-nins ha estat pron amb sonora «per ço de mes esclaves he escollida, / com un calze fecund, ta jovenesa, / perquè en tu, si Déu vol, sia acomplida / la celestial

promesa—. / Diu; i amb un geste de *sacerdotesa*, / pren Agar suaument per la mà balba, / i al tàlem d'Abraham l'acondueix», Alcover (*Po Biblics, Agar*, v. 91). Per a una espècie de caricatura de *sacerdot*, veg. *sacrapàs*

Sacrosant [-cre- S. XVI, *DAG*].

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *sacratíssim, sagrada, sacrament, assagramentat, sacramental, sacramental, testament sacramental, armar o moure un sacramental, sacramentejar, sacramentejar, sacramentar, sacramentari, sacra* (o *sagra*), *la sacra, sacrar* o *sagrar, sacre, (os) sacre, sacro-iliac, sacro-femoral, sacro-coxàlgia, sagrari, sacrar, sagrer, sagrera, La Sagrera, R. Sagrera, sagristà, sacristà, sagristà major, sagrista, sacristia, sacrestia, sagrestia, segristia, sagristesc, sagristanesc, sagristanat, sagristania, sacristanat, sacristanesc, sacristania, sagristell, sots-sacristà, sots-sacristia, ressacristia, antesagristia, consagrar, consagració, consagrador, consagrar, desconsagrar, execrar, execrable, execració, execrabilitat, execratori, obscra-ció, sacrifici, sacrifici(s), sacrificar, sacrificador, sacrificant, sacrileg, sacrilegi, sacerdot, sacerdotal, sacerdotalment, sacerdoti, sacerdotessa, sacrapàs, sacrosant*

Sagrera, V. sagrat

SAGRINY, 'angúnia, neguit', emp, Garrotxa, Conflent, mot dependent de l'oc. mod. *segrin*, i fr. *chagrin* 'tristes, pena fonda', *chagriner* 'fer pena, afligir', abans i dialectalment *chagrigner*, d'origen incert, es creu que tots ells provinguin del francès, i la limitació geogràfica i moderna del mot català fa creure, en efecte que ve de França, però no és ben segur que es tracti d'un veritable manlleu, perquè allà tampoc és clara l'etimologia del mot.

La primera notícia la tenim del meu pare, que anotà a l'Alt Empordà, a Llers, l'any 1898: «*segriny*: por, pansiment de l'esperit», «*sagrinyós*: que sempre està tement desgràcies, ploroner, que sempre es queixa»; ex.: «---No 'n fassi cas d'aquestos dos, que són dos *segrinyosos*» Literàriament només l'ha usat la Víctor Català, del Baix Empordà, que li dóna el valor d'"angúnia, neguit": «L'adormiment de les cames li donava un *segriny* perfidiós» (*Ombrivoles*, 1902, 146); un vagabund a qui li proposen de dormir en un llit, diu: «--- tampoc: me dóna *segriny* la roba» (*Lenin*, O C., 985); de nou «me dóna *segriny*, la roba» en la *Vida* (241).

És una cita de l'*AlcM* Aquest dicc. afegeix que també s'usa a la Vall de Ribes, i quant a *segrinyós* «neguitós, malhumorat» diu que s'usa en el Vallès, i amb la grafia *sagrinyós* el situa allí i en el Penedès (localització meridional que em sorprèn i s'ha de comprovar). Fora d'això sé que s'usa més enllà de les Alberes, en tot cas en el Conflent, hi ha el «Cortalet del *sagriny*» dalt de les muntanyes de Fontpedrosa (al capdamunt del Torrent de la Sorda, ja prop del Gallinàs, gran cim), en lloc molt solitari, on sembla indicar la idea de 'pena, enyorança' potser més que la de 'neguit' (és